

ІНФОРМАЦІЯ
про підсумки обласного огляду
музеїв при навчальних закладах Полтавської області

1. Кількість музеїв (усього) – 184

З них:

- у загальноосвітніх навчальних закладах (школах-інтернатах, гімназіях, ліцеях) – 177
- у позашкільних навчальних закладах – 4
- у професійно-технічних навчальних закладах – 3
- у сільській місцевості – 127

2. Музеї за профілями:

2.1. Історичні – 109

З них:

- історико-краєзнавчі – 33
- історико-етнографічні – 3
- історичні – 3
- військово-історичні – 20
- історії освіти (навчального закладу) – 29
- історії населеного пункту – 10
- історії села та школи – 6
- історії хліба – 4
- матері – 1

2.2. Краєзнавчі – 11

2.3. Літературні – 6

2.4. Етнографічні – 40

2.5. Меморіальні – 7

2.6. Художні – 3

2.7. Мистецькі – 2

2.8. Літературно-меморіальні – 3

2.9. Природничий – 1

2.10. Літературно-краєзнавчий – 1

2.11. Геологічний – 1

3. Інформація про хід огляду та приклади найбільш цікавого досвіду роботи музеїв.

З кінця 2014 року діяльність музеїв при навчальних закладах області здійснюється відповідно до оновленої нормативної бази. Це сприяло визначенню порядку та систематизації діяльності музеїв, вдосконаленню їхньої роботи з урахуванням сучасних вимог і пріоритетів розвитку.

Підсумки проведеного обласного огляду свідчать, що музеї при навчальних закладах є центрами виховної, навчальної роботи, проводять значну просвітницьку діяльність, є ініціаторами різних тематичних масових заходів.

Огляд музеїв при навчальних закладах сприяв активізації пошуково-дослідницької, туристсько-краєзнавчої, шефської, позакласної та позашкільної виховної роботи в закладах освіти.

Під час проведення заходу в районах і містах області працювали комісії з огляду та обліку музеїв при навчальних закладах, які вивчили досвід роботи музеїв, визначили кращі серед них, надали методичну допомогу. Огляд музеїв при професійно-технічних навчальних закладах й навчальних закладах інтернатного типу, декількох кращих музеїв при загальноосвітніх навчальних закладах здійснила обласна комісія з огляду музеїв при навчальних закладах та присвоєння звання «Зразковий музей».

Відповідно до «Методичних рекомендацій щодо засад діяльності музеїв історичного профілю дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладів» у музеях проведена робота з реекспозиції та перейменування окремих тематичних розділів, приведення у відповідність до трактувань української та світової історичної науки терміни, вживані у музейних експозиціях, у тому числі періоду Другої світової війни; відбувається оновлення експозицій з представленням інформації про земляків – героїв Небесної сотні, учасників Революції гідності та антитерористичної операції на сході країни, волонтерів.

Обласною та районними (міськими) комісіями з огляду музеїв ініційована та проведена робота щодо внесення змін до назв музеїв історичного профілю, здійснений аналіз діяльності музеїв стосовно встановлення відповідності зазначеним Методичним рекомендаціям.

Комісіями з огляду музеїв встановлена незаперечна роль музеїв у формуванні в учнівської молоді громадянського світогляду, усвідомлення взаємозв'язку поколінь, виховання любові до праці, рідної землі, мови, культури, моралі, вивчення та пропаганди пам'яток історії, культури і природи рідного краю, поваги до людей праці, захисників Батьківщини.

Ураховуючи сучасні події в житті українського народу: громадянський подвиг учасників Революції гідності, вшанування пам'яті героїв Небесної сотні, патріотизм українських воїнів у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність України від зазіхань агресора, музеї проводять значну роботу щодо реекспозиції історичних розділів, створюють нові експозиції, облаштовують тематичні стаціонарні та пересувні виставки, організовують зустрічі з борцями за незалежність країни тощо. Воїнами–учасниками АТО передані до музеїв навчальних закладів прапори України з підписами бійців, фотографії, листи, подяки та інше.

Крім того, у навчальних закладах організуються різні благодійні акції на підтримку воїнів-учасників АТО. Наприклад, з ініціативи Ради музею історії школи Решетилівської гімназії імені І.Л.Олійника організовано і проведено акцію «Здоровий сніданок учню – підтримка воїнам АТО». Мета цієї акції – пропаганда здорового способу життя серед учнів та збір коштів для воїнів АТО. До заходу були залучені учні, вчителі, батьки, громадськість, випускники закладу. Зібрали чотири тисячі шістсот одинадцять грн. З цих коштів, 40 воїнів на День Святого Миколая отримали вітальні SMS-ки та поповнення рахунків телефонів. На решту коштів учні закупили лікарські препарати і на сесії Полтавської обласної ради передали для хлопців батальйону територіальної оборони «Полтава». Також, виготовили 50 сердечок, у які вклали образки святих, які охороняють воїнів і теж передали в зону АТО.

З ініціативи активістів музеїв на навчальних закладах встановлюються меморіальні дошки, присвячені героям сучасності. Зокрема такі дошки встановлені на фасадах Артемівської ЗОШ I-III ступенів Чутівського району, Решетилівської гімназії імені І.Л.Олійника, гімназії № 5 та спеціалізованої школи № 7 м. Кременчука. А у вересні 2013 року на фасаді Токарівської ЗОШ I-III ступенів Лохвицького району встановлена дошка Пилипенку Я.Л., долю якого дослідили юні пошуковці і встановили, що у далекому 1944 році їхній земляк закрив своїм тілом ворожий дзот, повторивши подвиг О.Матросова і тим самим урятувавши життя багатьом побратимам.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності музеїв навчальних закладів є реалізація різних тематичних проектів, основна мета яких – пропаганда історико-культурної спадщини, формування національної свідомості, духовне єднання поколінь.

З 2006 року активісти зразкового музею народознавства «Диво» при Комсомольській ЗОШ I-III ступенів №1 працюють над реалізацією молодіжного проекту «Український дивограй», метою якого є активізація національного виховання учнів школи, міста та регіону через вивчення, відновлення та втілення в сучасне життя давніх українських традицій, обрядів, народних промислів. У рамках реалізації проекту Центром глобального молодіжного партнерства, за підтримки міської влади і особисто міського голови проведуться Всеукраїнські науково-практичні конференції «Український дивограй». У роботі конференцій брали участь науковці з міст Києва, Полтави, методисти Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М.В.Остроградського, музейні працівники, народні майстри та вмільці з міст Алчевська, Кіровограда, Донецька, Комсомольська, Опішніанського колегіуму мистецтв та інші. Музей народознавства «Диво» має свої давні традиції: на Покрову тут проводиться свято «Козацькому роду нема переводу» (посвята другокласників у козачата), на Різдво – Водіння кози, на Свято Миколая – «На гостини до веселих кумів», на Великдень – виставка родинних оберегів «З прабабусиною скрині» та інші. На базі музею

працюють Рада музею, Козацька рада, «Центр національно-культурного відрядження» учнівського парламенту, школа екскурсиводів «Зернятко», пошукові загони, гуртки, секція мистецтвознавства МАН, етномайстерні «Дивограй» та «Піщана веселка».

У Кременчуці продовжується реалізація героїко-патріотичного проекту «Пам'ять про війну єднає». У ході проекту активісти шкільних музеїв вивчають бойовий шлях військових частин, підпільний та партизанський рух. Юні краєзнавці спільно з ветеранськими організаціями створюють родинні літописи. На базі музеїв проводяться різноманітні заходи: урочисті лінійки, уроки мужності, інформаційні години, вікторини, лекції, краєзнавчі експедиції, подорожі місцями боїв, тематичні зустрічі з ветеранами. Музеї підтримують тісні зв'язки з радами ветеранів, ведуть шефську роботу: допомагають ветеранам війни, вдовам захисників Вітчизни. Активісти пошукових загонів та музеїв загальноосвітніх навчальних закладів протягом 2014-2015 років долучилися до створення історичних експозицій Музею військової техніки під відкритим небом у парку Миру. До 5-річчя Гонгу Миру у вересні 2015 року за участю учнівської молоді проведена церемонія «Дзвони Гонгу Миру». Представники музеїв історичного профілю представили свою діяльність на XV міській Асамблеї юних дипломатів «Діти Кременчука за мир», гостями якої були послы Індонезії та Малайзії в Україні, індонезійські діти. Активісти музеїв були активними учасниками благодійних акцій міського дитячого об'єднання «Армія Добра» – «Пісню миру заспіваймо разом!», «Голуб миру у моєму вікні», «Добро жменями», «Чиста вода від Армії Добра», «Збери макулатуру – допоможи військовим!». За ініціативою дітей був проведений міський Урок мужності «Горді України сини».

У музеї історії села при Пологівській ЗОШ I-II ступенів Новосанжарського району протягом декількох років створені й реалізовані соціальні проекти: «Історія, яку розкаже старе фото», «Слід у житті лишає кожен свій, або Ремесла рідного краю», «Розгойдані дзвони пам'яті», «Роки людині до лица», «Душі криниця, або Музей звичаїв». Нещодавно активом музею започаткований соціально-культурологічний проект «Скарбниця людяності», мета якого ознайомити дітей зі звичаями та традиціями рідного краю, дослідити, вивчити і повернути життя святкам, які були здавна поширені на території села. Одним із засобів реалізації проекту стало проведення етнографічних експедицій, у ході яких діти отримали можливість поповнити фонди музею старожитностями, що стали дорогоцінними експонатами «Берегині». У ході фольклорної практики ближче ознайомились з традиціями і звичаями новорічно-різдвяної обрядовості, зібрали значний матеріал пісенної скарбниці села Пологи. Підсумок роботи стали рукописні збірки «Добрий вечір тобі, пане господарю» та «Кришталеві криниці». У ході експедиції були деякі зібрані зразки музичних інструментів, які склали основу нової експозиції – «Дзвінкоголосі супутники життя». Серед музейних експонатів є і бандура, і баян, акордеон і гармошка, балалайка. Є і бубна, що

голосно виспівувала майже на кожному сільському весіллі. Чільне місце займає скрипка, що була виготовлена ще в кінці XIX століття.

«Історія одного фото» – таку назву отримав проект, започаткований музейним активом зразкового історико-етнографічного музею при Омельницькому НВК. Діти вирішили дослідити питання існування дитячого будинку. Приводом до такої роботи послужив один з експонатів історико-етнографічного музею – посвідчення про відрядження виконавчого комітету Полтавської обласної ради депутатів трудящих № 114 від 14 серпня 1941р., видане Омельницькому дитячому будинку для евакуації в м. Челябінськ.

У Полтавській загальноосвітній школі №20 імені Б. Серги реалізовується проект, започаткований активом музею історії школи, «Я пишу історію школи», який об'єднує чотири напрямки: «Мої батьки – випускники моєї школи», «Учитель – ветеран», «Зіркові випускники» та «Мій клас – частинка сучасної історії». Багато років у закладі працюють пошукові загони, які встановлюють достовірні факти із минулого життя школи з метою нерозривного життя поколінь. Для реалізації напрямку за пошуковими загонами закріпленні учителі – пенсіонери навчального закладу. Учні підтримують з ними дружні стосунки, вітають зі святами, допомагають при потребі, організують зустрічі. У рамках проекту проведена конференція «Добром забуте серце обігрійте». Збирається матеріал про випускників школи, з багатьма з яких – тісна співпраця. Матеріали, зібрані у ході реалізації проекту, увійшли до збірки «Я пишу історію школи».

Учнівська молодь Полтавщини стала активним учасником ряду заходів щодо підготовки та відзначення 70-ї річниці перемоги над нацистами у Європі. Використані дослідниками активні форми пошукової діяльності, а це екскурсії, краєзнавчі експедиції, туристські пішохідні та велосипедні походи по місцях бойової слави, дозволили глибше дослідити героїчні і трагічні події Другої світової війни, доповнити рукописні і друковані Книги пам'яті сіл, міст, районів.

Зібрані в ході пошуку матеріали, документи, реліквії військового часу знайшли чинне місце в експозиціях музеїв, кімнат, залів бойової слави, використовуються під час різноманітних заходів. На основі цих матеріалів друкуються статті в місцевій пресі, готуються виступи на радіо.

Пошуковою групою «Пам'ять нації» зразкового музею історії школи при Лохвицькій гімназії № 1 під час вивчення подій Голодомору на Лохвиччині здійснювались експедиції на місця поховань жертв, при дослідженні теми Голокосту проведені польові експедиції, фотознімки та відеозаписи яких стали частиною роботи: це екскурс по місцях, пов'язаних з темою, та дослідження умов та обставин загибелі лохвицьких євреїв в урочищі Лазірки.

У вересні 2013 року рада музею започаткувала суспільно-громадський проект «Історія моєї родини в історії Другої світової війни», у ході якого учнями школи зроблено 87 творчих робіт. У цьому навчальному році музеєм започаткована робота в рамках Українського освітнього проекту «Усна історія», а

також пошуково-дослідницький проект «Наші земляки в українському національно-визвольному русі ХХ ст.». Зібрані активом музею матеріали про остарбайтерів, Голодомор на Лохвиччині, події Голокосту передані до місцевого краєзнавчого музею, міської ради. А встановленні у ході пошуку імена жертв тих страшних подій занесені до Книги Пам'яті.

Пошуковим загonom зразкового історико-етнографічного музею при Омельницькому НВК були проведені польові експедиції місцями бойових дій 95-ї Полтавської гвардійської стрілецької дивізії, проводиться розробка маршруту даної дивізії та збір фото, документів і реліквій військової пори (зібрані фотодокументи про воїнів даної дивізії, які звільняли село Омельник від нацистських окупантів). Учасники пошукового загону також створили банк даних про жінок – ветеранів війни: учасників бойових дій, остарбайтерів, жінок-працівників тилу. Провели анкетування учасників бойових дій Другої світової війни. Члени пошукового загону проводять переписку із рідними воїнів, які поховані у братській могилі села Омельник (сім'ями Веніаміна Самаріна та Костянтина Толстікова). При допомозі місцевого населення (дітей та онуків односельців, які воювали в роки війни) створена електронна капсула пам'яті, в яку занесені спогади рідних про фронтовиків. У 2013 році до 70-річчя звільнення села Омельник від нацистських окупантів було зібрано матеріали про воїнів-омельничан та воїнів, які загинули, звільняючи село Омельник, так званий «Омельницький батальйон». Була створена фототека героїв із короткою довідкою про бойовий шлях та нагороди кожного учасника батальйону.

Матеріали, зібрані в зразковому краєзнавчому музеї при Солошинській ЗОШ I-III ступенів Кобеляцького району, широко використовуються під час проведення уроків, виховних заходів, для написання рефератів та наукових робіт. Уроки, проведені у тиші музейної кімнати, краще сприймаються учнями, надовго залишаються в їхній пам'яті. Зокрема, для дітей проводиться цікавий інтегрований урок історії та географії у 5 класі у формі усного журналу «Це Солошине село в моїм серці розцвіло». А серйозні роздуми про події Другої світової війни, спогади бабусь та дідусів звучали на уроці історії України в 11 класі «Життя мирного населення України у роки війни».

Головне місце в історико-краєзнавчому музеї Світлогірської ЗОШ I-III ступенів Кобеляцького району належить пам'яткам бойової слави. Загальновідомо що у 1941-1943 рр. на узбережжі Дніпра відбувалися жорстокі бої Червоної Армії з німецькими загарбниками. У квітні 2010 року поблизу Світлогірська пошуковою групою «Пам'ять» під керівництвом односельця Підбуртного Володимира було знайдено останки радянського воїна. Колишні фронтовики стверджують, що загиблий був офіцером і загинув у 1941 році. 7 квітня 2011 року на території місцевого Тахтаївського гранітного кар'єру було виявлено поховання 10 солдатів, а навесні 2013 року – останки 13 воїнів часів Другої світової війни. Ідентифікувати за медальйонами, на жаль, вдалося лише

двох солдатів. Один з них – Конон Кісіль з Вінниччини, який у 1941 р. потрапив на фронт, а через 3 місяці загинув у районі с. Переволочно. Учні школи стали активними учасниками перепоховання останків загиблих солдатів біля Братської могили. Юні пошуковці налагодили листування з онуками Конона Кісіля. Особисті речі загиблих воїнів зараз зберігаються в шкільному музеї.

Значна робота із залучення учнівської молоді до збереження історичної, культурної спадщини проводиться у музеях при професійно-технічних навчальних закладах та навчальних закладах інтернатного типу: зразковому військово-історичному музеї при Полтавському вищому міжрегіональному професійному училищі імені Бірюзова С.С., військово-історичному музеї при Міжрегіональному центрі професійної перепідготовки звільнених у запас військовослужбовців м. Хорол, музеї історії школи Полтавської спеціалізованої школи-інтернату I-III ступенів № 2 Полтавської обласної ради, історико-краєзнавчому музеї Гадяцької спеціалізованої школи-інтернату I-III ступенів імені Є.П.Кочергіна Полтавської обласної ради. Музеї є центрами виховної та навчальної роботи з учнівською молоддю, осередками збереження пам'яток історії, культури.

У зразковому військово-історичному музеї при Полтавському вищому міжрегіональному професійному училищі імені Бірюзова С.С. зібрана цікава колекція реліквій війни, особисті речі маршала Бірюзова, оновлена експозиція, що розкриває історію навчального закладу. На базі музею працює гурток «Музейна справа», який організовує і постійно проводить різної тематики масові заходи.

Цікаві та самобутні музеї при навчальних закладах області, присвячені видатним землякам. Літературний музей Володимира Малика при Лубенській загальноосвітній школі I-III ступенів № 4 розповідає про життєвий і творчий шлях, громадську роботу письменника, лауреата премій імені Лесі Українки, Григорія Сковороди, Панаса Мирного та фонду імені Тараса Шевченка. Музей проводить велику просвітницьку роботу: традиційними стали зустрічі членів Лубенського літературного об'єднання імені Олеся Донченка з поетами-початківцями, налагоджено тісні зв'язки з Лубенським краєзнавчим музеєм, Національним літературним музеєм України, підтримується тісна співпраця з сином письменника Сиченком О.В. При музеї діє пошуковий загін «Промінь», учасники якого вивчають сторінки життя і творчу спадщину славетного земляка. Творчість Володимира Малика популяризується через шкільну газету «Журавлик», яка дає можливість юним талантам спробувати себе на літературній ниві.

У літературному музеї Олеся Донченка, який також діє у Лубенській загальноосвітній школі I-III ступенів № 4 зберігаються особисті речі письменника, його листи, фотографії, твори. При музеї діє пошуковий загін «Джерело», учасники якого вивчають і популяризують творчість славетного земляка. Результат досліджень – створення віртуальної екскурсії «Шляхами чарівника

Посулля». Знятий пошуковцями фільм дає можливість глибше проникнутися духом епохи, в яку жив і творив письменник, заочно відвідати місця, пов'язані з його долею.

Лубенці пишаються тим, що на їхній землі народився і розправив дужі крила своєї творчості витязь української літератури Василь Симоненко. Саме про його життєвий і творчий шлях розповідає зразковий літературний музей при Тарандинцівській загальноосвітній школі I-III ступенів імені В.Симоненка Лубенського району. Музей є центром пам'яті, дослідження і вивчення творчого і життєвого шляху поета, популяризації його спадщини. Друзями музею є відомі поети, літературознавці, політики: Б.Олійник, М.Лукив, І.Драч, П.Засенко, Н.Шаварська, О.Неживий, М.Наєнко, Михайло і Тетяна Конончуки, М.Степаненко, Г.Радько, Т.Мелешко, Л.Лук'яненко, М.Томенко та інші.

Цей рік був ознаменований важливою як для всієї країни, так і для музею подією – відзначенням 80-річчя з дня народження Василя Симоненка. Саме до цієї важливої дати музей підійшов з новими надбаннями: збагатилася його експозиція, розширилася площа. Зараз тут три експозиційні зали та конференц-зала. Дві останні кімнати відкрилися 8 січня 2015 р., у день народження поета. У третій кімнаті музею представлена виставка подарунків, серед яких привертають увагу вишитий портрет В. Симоненка, переданий автором, вишивальником з м. Луцька Ю. Савкою, картини лубенських художників В. Семенюти, В. Мірошніченка, Л. Назаренко, О. Нестеренка, ювілейна монета, присвячена В. Симоненку, панно, хоругви, вишиті правозахисницею з Полтави З. Коваленко.

Музей проводить велику масову і просвітницьку роботу серед учнів, населення району, області, України. Його відвідують школярі Полтавської області, Черкас, Києва, близького й далекого зарубіжжя. Тут проводяться конкурси читців творів В. Симоненка, зустрічі з поетами, науковцями і шанувальниками його творчості.

Щороку 13 грудня та 8 січня відбуваються літературні Симоненківські свята, традиційно вручається літературно-мистецька премія імені В.А. Симоненка, тут проходять уроки і виховні заходи, екскурсії. За три останні роки музей відвідали близько трьох тисяч гостей.

5 листопада 2013 р. на базі музею відбувся обласний науково-практичний семінар «Освітнє краєзнавство і формування лідерської компетентності в сучасній школі: дослідження біографій випускників». Учасники семінару відвідали музей, були вражені роботою юних екскурсоводів та виступом пошукового загону школи. Директор школи М.М. Кадука презентував діяльність школи й музею з дослідження біографій її випускників, зокрема В.А. Симоненка.

У травні 2013р. до музею завітали переможці регіональних читань, присвячених В.А. Симоненку, студенти педагогічних закладів південного регіону. Вони читали вірші поета, що звучали по-особливому у стінах музею, ділилися

враженнями від відвідання батьківщини «витязя молоді української поезії», вручили подарунки й Почесну грамоту працівникам закладу.

Симоненківські читання, приурочені до 50-річчя від дня смерті поета, відбулися в школі 13 грудня 2013 р. за участю творчої делегації з м. Полтави. Свічу пам'яті, жалоби і скорботи перед портретом славного земляка запалили засновник музею В.Г. Бут та голова ради музею Ю.Гаврик. Звучав голос поета з удію запису, лунало Василеве слово з вуст шанувальників, співала народна артистка України Олена Білоконь. У музеї до поетового бюсту поклали квіти й стрічки з Майдану учасники Революції Гідності В.Мороз та П. Домашенко.

Особливо змістовним і урочистим було відзначення 80-річчя від дня народження В.Симоненка. Митці, журналісти, науковці, селяни, вчителі, учні – всі, хто був у музеї, а це більше 200 осіб, відчували себе патріотами України, причетними до її славної і трагічної історії. Симоненкове слово кликало любити Вітчизну і боротися за її кращу долю. У виступах гостей звучали слова вдячності й шани, захоплення й любові до геніального сина України. Апогеєм зустрічі стала пісня «Лебеді материнства», яку присутні виконали стоячи у супроводі бандуриста Віталія Мороза.

17 січня 2015 року музей відвідали друзі і побратими В.Симоненка по перу, шанувальники його творчості, серед яких Б.Олійник, І.Драч, П.Засенко, М.Наєнко, голова Національної спілки письменників України М.Сидоржевський, народний артист України А. Паламаренко. Їх зацікавила експозиція музею, вони схвально відгукнулися про його роботу, ділилися спогадами про В.Симоненка, читали свої вірші, присвячені побратимові, із задоволенням слухали твори поета у виконанні учнів школи.

Цікавий і змістовний захід було проведено в музеї 15 жовтня 2015 р. У заклад завітали лауреати XVI загальнонаціонального конкурсу «Українська мова – мова єднання», що проходив у серпні цього року в Одесі. З щирим пристрасним словом виступив голова оргкомітету конкурсу, голова Одеської регіональної організації Національної спілки журналістів України, заслужений журналіст України Ю.Работін, виступили лауреати конкурсу С.Солоня, С.Шевченко, О.Печора. Музею вручили Диплом лауреата конкурсу «Українська мова – мова єднання» за підтримку мовного фестивалю.

Пошуковці школи продовжують роботу з поповнення його експозиції, ведуть листування з друзями поета М. Сніжком, М. Цьохлою, В. Оберемок.

Матеріалами музею користуються науковці, дослідники творчості В. Симоненка, журналісти, студенти, учні та вчителі. У березні 2015 р. з фондами музею працювали наукові співробітники Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського.

Популяризації роботи закладу сприяли виступи керівника музею Яценко С.Б на VIII науково-практичній конференції «Екскурсійна діяльність – реалії та перспективи. Василь Симоненко і Полтавщина» 17.02.2015 р., яка відбулася в

Полтавському краєзнавчому музеї імені В.Кричевського; перед слухачами курсів при ПОІППО імені М.Остроградського 10.04.2015р.; на районному літературному святі 08.01.2015 року.

Статті про музей друкувались в газетах «Літературна Україна», «Сільські вісті», «Урядовий кур'єр», «Україна молода», «Зоря Полтавщини», «Лубенщина», «Коло», «Краєзнавство і туризм».

Діяльність музею «Світлиця Раїси Панасівни Кириченко» при Землянківській загальноосвітній школі I-III ступенів імені Р.П.Кириченко Глобинського району присвячена популяризації творчого і життєвого шляху відомої землячки. Активістами музею розроблений екскурсійний маршрут «Стежками Раїсиних пісень», до якого увішли наступні історико-культурні об'єкти: погруддя співачки в с. Землянки – шкільний музей-світлиця – садиба-музей Козачки в с.Корещина – Корещинська церква Покрови Пресвятої Богородиці, побудована на кошти Кириченків – могила-пам'ятник на сільському цвинтарі. Щороку, 14 жовтня музей відкриває двері для великої кількості гостей, які за традицією приїздять на Глобинщину, щоб вшанувати пам'ять славної берегині української пісні – Раїси Кириченко.

Збереження та відродження народних традицій, звичаїв, ремесел – основне завдання діяльності музеїв етнографічного профілю. Зокрема діяльність юних активістів музею вишивки імені Героя України, заслуженого майстра народної творчості Віри Роїк при Лубенській загальноосвітній школі I-III ступенів № 7 презентувалася під час Міжнародного конкурсу з українознавства (м. Київ), науково-практичної конференції «Вплив глобалізації на художньо-функціональну роль вишивки» (м. Миколаїв). У музеї проводяться уроки народознавства, майстер-класи з вишивки, свято Варвари – покровительниці вишивальниць та інші заходи. Музей декоративно-ужиткового мистецтва та народних ремесел українського народу при Лубенській загальноосвітній школі I-III ступенів №10 у 2014 році нагороджений грамотою управління культури Полтавської облдержадміністрації за участь у Міжнародній АРТ-виставці «Діалог з Параджановим» та заходах з нагоди 90-ї річниці з дня народження Сергія Параджанова «Український всесвіт вірменського митця».

Художній музей при Решетилівському художньому професійному ліцеї – це своєрідна мистецька скарбниця, де зібрана унікальна колекція решетилівських килимів, зразків давньої вишивки, твори відомих вишивальниць і килимарів, дипломні роботи випускників закладу. Довершеність картин, ручної вишивки та гобеленів привертає увагу, веде у дивний світ давніх ремесел.

Головною метою функціонування геологічного музею при Сенчанській загальноосвітній школі I-III ступенів Лохвицького району є проведення профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю. Школа розташована на місцевості, де розвинена гірничо-видобувна промисловість, тому для учнів школи

особливо актуальним є поглиблене вивчення геології. У музеї проводяться різні цікаві заходи: заняття та екскурсії, конкурси, геологічні вікторини.

Досвід роботи музеїв при навчальних закладах області широко презентується у ході проведення різних заходів.

Під час Всеукраїнського семінару-практикуму завідувачів відділами краєзнавства Кримського республіканського, обласних, Київського та Севастопольського міських центрів туризму і краєзнавства учнівської молоді, станцій юних туристів, що проводився на Полтавщині у вересні 2012 року, вивчався досвід роботи таких шкільних музеїв області: зразкового музею народознавства «Диво» Комсомольської ЗОШ I-III ступенів № 1, зразкового історико-краєзнавчого музею Калайдинцівської ЗОШ I-III ступенів імені генерал-майора Ф.Д. Рубцова, зразкового літературного музею Василя Симоненка Тарандицівської ЗОШ I-III ступенів імені В.А. Симоненка, музею бойової слави Кременчуцької гімназії № 5 імені Т.Г. Шевченка.

Досвід шкільних музеїв Полтавської області презентувався під час проведення Всеукраїнської виставки «Шкільний музей: ретроспектива та сьогодення», організованої у квітні 2013 року Педагогічним музеєм України Національної Академії педагогічних наук. Серед 20 кращих шкільних музеїв різних регіонів України Полтавщину на виставці представили два музеї, експозиції яких присвячені видатним землякам, а саме: зразковий літературний музей В.А. Симоненка Тарандицівської загальноосвітньої школи I-III ступенів імені В.А.Симоненка Лубенського району та меморіальний музей М.В. Остроградського Хорішківської ЗОШ I-III ступенів Козельщинського району. Виставка мала великий резонанс, привернула увагу педагогів, науковців, громадськості до проблем та перспектив розвитку музейної справи в закладах освіти. Захід дав можливість невеликим, але дуже цікавим музеям із маленьких сільських шкіл показати свою діяльність на всеукраїнському рівні.

Музеї навчальних закладів Полтавщини стали активними учасниками фотоконкурсу «Кращий шкільний музей», який проводився на інтернет-порталі рейтингу освітніх закладів України у 2014 році.

Музеї навчальних закладів у своїй діяльності підтримують і зв'язки з міжнародними організаціями. Наприклад зразковий меморіальний музей Комсомольської ЗОШ I-III ступенів № 3 імені В.О. Нижниченка співпрацює з президентом АСМБР А.Мельником, білоруською делегацією вчителів, учасниками Міжнародних молодіжних слухань з Республіки Білорусь (м.Жодіно) та Швейцарії, Міністром - Посланником Федеративної Республіки Нігерії Мартін - Герінг Сен.

Ініціативи юних музеєзнавців підтримують й різні громадські організації. Так у Токарівській ЗОШ I-III ступенів Лохвицького району за ініціативи та підтримки старшини Лохвицького козацького полку, зокрема випускників школи отамана Дудника І.М. та його радника Михайличенка С.І. у школі був

організований конкурс «Моїй школі – 100 років». Видано книгу про історію села «Токарі. Погляд у минуле», видану Дудником І.М. Частина цих матеріалів увійшла до новоствореного у 2013 році експозиційного розділу до 100-річного ювілею школи.

4. Основні тенденції розвитку музеїв.

В області збільшилась кількість музеїв історичного профілю, більшість з яких присвячена висвітленню історії навчальних закладів.

Зростає інтерес до вивчення історії шкіл, населених пунктів, окремих сторінок життя і діяльності відомих земляків – поетів, письменників, вчених, діячів мистецтва. Експозиції музеїв поповнюються новими документами, експонатами, зібраними під час походів, екскурсій, у ході участі у всеукраїнських експедиціях.

У своїй діяльності музеї використовують нові форми роботи: зокрема реалізація проектів та міні-проектів, різні майстер-класи, інсценізовані та інтерактивні екскурсії у музеї, день відкритих дверей музею, тиждень музею, інтегровані уроки. Керівниками музеїв вивчаються і реалізуються у безпосередній діяльності елементи музейної педагогіки.

Музеї пропагують свою діяльність через участь у різних експедиціях, конкурсах, виставках, проектах, через передачі на радіо та телебаченні. Матеріали музеїв є основою для написання пошукових робіт, доповідей, робіт МАН, газетних та журнальних статей, створення відеофільмів, а також використовуються науковцями державних музеїв для підготовки краєзнавчої літератури.

Посилився зв'язок музеїв з місцевими краєзнавцями, державними музеями й архівами, громадськими організаціями, науковцями вищих навчальних закладів, міжнародними організаціями.

Проводиться надання методичної допомоги керівникам музеїв. Однією із форм організації роботи з педагогічними кадрами щодо підвищення їхньої кваліфікації у Полтавському обласному центрі туризму і краєзнавства учнівської молоді є семінари-практикуми для керівників (завідувачів) музеїв при навчальних закладах, які проводяться щорічно восени, починаючи з 2004 року. Мета таких заходів – вдосконалення та активізація роботи музеїв різних профілів при навчальних закладах, обмін досвідом роботи. Програми семінарів-практикумів складаються з урахуванням сучасних вимог: ознайомлення з нормативно-правовою базою музейної справи в Україні та освітянського музеєзнавства зокрема; тенденції розвитку музеїв при навчальних закладах Полтавщини; реалізація принципів музейної педагогіки у музеях закладів освіти; спілкування з фахівцями державних музеїв; проведення практикумів на базі музеїв системи Міністерства культури; вивчення досвіду роботи музеїв різних профілів при навчальних закладах; круглі столи з обміну досвідом діяльності музеїв. Вибір

місця проведення чергового семінару-практикуму обумовлюється кількома чинниками: тематичним спрямуванням заходу; вивченням досвіду роботи зразкових або кращих музеїв; значною кількістю музеїв при навчальних закладах адміністративного району. Набутий під час семінару-практикуму досвід дозволить керівникам музеїв при навчальних закладах більш ширше залучати учнів до активних форм роботи з вивчення історії рідного краю, його культури, традицій і звичаїв, ґрунтовніше планувати просвітницьку, експозиційну, масову роботу музеїв, розробляти цікаві екскурсійні маршрути.

Спостерігається негативна тенденція зменшення кількості музеїв у зв'язку із призупиненням діяльності малокомплектних шкіл, реорганізацією декількох навчальних закладів шляхом злиття в один, оптимізацією шкільних приміщень і, як наслідок, відсутністю окремих приміщень для функціонування музеїв.

Значній більшості керівників (завідувачів) музеїв не проводиться оплата за завідування музеєм.

Триває тенденція передачі сільських краєзнавчих, історико-краєзнавчих музеїв на баланси місцевих шкіл.

В області працює лише один музей природничого профілю. Немає музеїв технічного, археологічного, архітектурного профілів.

Деяким музеям бракує чіткості в структурі експозиційних розділів, веденні окремої музейної документації (зокрема актів прийому – передачі), зустрічаються випадки неправильного експонування оригінальних матеріалів та маркування музейних предметів, відсутність супровідного етикетажу до музейних експонатів.

Недостатньо уваги приділяється матеріальному забезпеченню музеїв, їх приміщення, у більшості випадків, без фондосховищ, мають невелику площу, не мають засобів охоронної та пожежної сигналізації. Приміщення деяких музеїв потребують проведення ремонтних робіт. На оформлення експозицій кошти не виділяються, тому використовуються в основному незначні кошти спонсорів або благодійні внески.

Директор Полтавського обласного центру
туризму і краєзнавства учнівської молоді

С.В.Комісар